

său și mai puțin de imaginarea unui limbaj artistic original ca să o relateze. Marele avantaj îl reprezintă ambiguitatea de sensuri expresive ale poveștii dansate, cu alt înțeles pentru aproape fiecare spectator, căci cuprinde un evantai extrem de larg, deschis în jurul axei pe care o ilustrează drumul de la întuneric spre lumină pe care Răzvan Mazilu îl parcurge chiar și la propriu: luptându-se cu bezna din care încearcă să se smulgă, prizonier printre drugii lucitori ai unei închisori gigantice (decorul îi aparține tot lui Philippe Tréhet); lepădându-și treptat veșmintele cernite, pentru a ajunge la albul imaculat al rochiei de mireasă (splendide – ca de obicei! – costumele Doinei Levintza); când gonit de imensele talazuri ce se sparg neconținut, și când zbatându-se pradă agoniei, în vreme ce trupul său gol se înroșește progresiv, în patul însângerat de gestul sinucigaș (proiecțiile de fundal sunt realizate de Ronan Legendre); urmărind fantoma iubitei dispărute (soprana Anne Laure Savigny, în halucinantul *Addio del passato* deformat sonor și vizual prin același procedeu al fragmentării și suprapunerii) și reîncarnând-o (în cel mai frumos, mai puternic și mai emoționant dintre momentele spectacolului, slujit admirabil și de muzica lui Jean-Jacques Schmidely); în fine, alergând pe o șosea nesfârșită, care-l duce către soarele orbitor (*light-designer* – Grégoire Deforges), în cerul înstelat de artificii și la chipul pruncului pierdut (sau poate nenăscut). Iar la sfârșitul acestui imens efort de durată, Răzvan Mazilu mai găsește – incredibil! – resurse pentru a rosti versurile lui Ștefan Augustin Doinaș (*Astăzi ne despărțim*) cu siguranța și sensibilitatea unui recitator de profesie.

Firește că Philippe Tréhet n-are de unde să știe, dar pentru admiratorii constanți ai dansatorului și coregrafului nostru o seamă de elemente din acest *one-man show* constituie aluzii la trecutele sale izbânzi artistice: filmul automutilării trimite cu gândul la *Dorian Gray* pozând nud pentru *Portretul* său, aria Violettei Valéry amintește de sfârșitul *Damei cu camelii*, iar dansul iubitei reîntrupate este o replică la travesti-ul *Bernardei Alba*...

Un singur lucru n-am înțeles: de ce spectacolul se intitulează în franceză *Les ombres alliées* (Umbre aliate), iar în română... *Umbre de lumină*.

Teatrul Odeon – Umbre de lumină. Coregrafia și scenografia: Philippe Tréhet. Muzica: Jean-Jacques Schmidely. Costumele: Doina Levintza. Luminile: Grégoire Deforges. Proiecțiile: Ronan Legendre. One-man show cu Răzvan Mazilu. Data premierei: 10 octombrie 2008.

Gina ȘERBĂNESCU

Diversitatea ca mod de a fi

Festivalul Internațional de dans contemporan, *Explore Dance Festival* (București, 14–19 octombrie 2008), organizat de Asociația Artlink, a ajuns la a treia ediție și a stat anul acesta sub semnul unui concept, *sharing*, prin care s-a dorit „împărtășirea” unor modalități discursive ale artei contemporane grație cărora diversitatea se impune ca o necesitate.

În ceea ce privește sfera interogației despre obiectul real al dansului contemporan, ea nu s-a mai „limitat” doar la corp, mișcare, spațiu, etc, termeni care au fost atât de des folosiți în discursurile și interogațiile despre arta coregrafică, încât ei riscă să compună curând un dicționar al limbajului de lemn al coregrafiei.

Corpul nu a mai fost privit ca realitate construită strict antropologic, el a fost așezat sub microscopul înțelegerii lui ca realitate materială, concretă (*Meat Market*, coregrafia Marcel Leeman, Elveția), sau ca instanță prin care este filtrată tentativa de acces la un limbaj non-uman (*Concerto*, concept și interpretare Ivo Dimchev, Bulgaria), ori ca un construct ce impune scheme prin care ne reconsiderăm limitele și imaginea pe care o avem despre noi înșine (*Solum*, coregrafia și interpretarea Mustafa Kaplan și Filiz Sizanli), ca realitate expusă, performativă, fragilă, concomitent autocaricaturală și amenințată de atingerea narcisismului ('50/'50, coregrafie și interpretare, Mette Ingværsten). Acestea ar fi spectacolele din Festival în cadrul cărora apar abordări ale corporalității, care, considerate în ansamblu ar conduce la crearea unui *puzzle* aproape complet despre abordarea corpului ca substrat al discursului artistic.

Un câștig pe care l-a avut publicul spectator a fost generat de prezența unor creații, precum *Expensive Darlings* (coregrafia Maja Delak din Slovenia) sau *An attempt to understand my socio-political disposition through artistic research on personal identity in relationship to the Palestinian – Israeli conflict* (concept și interpretare Tarek Halaby), în care sunt investigate condiția femeii-artist, respectiv a artistului cu un background influențat de originile sale palestiniene.

Ambele spectacole au purtat marca umorului; introspecția, care avea ca țintă cele două tipuri de condiții doar în aparență diferite, era realizată concomitent cu detașare și implicare, publicul fiind părtaș la „împărțășirea” frustrărilor sau idealurilor care conduc la acest tip de abordare a unui produs artistic.

Contextul coregrafic românesc a fost prezent în festival prin trei spectacole diferite ca problematică: *8 days a week* (coregrafia Eduard Gabia), *Cvartet pentru o lavalieră* (concept – Vava Ștefănescu) și printr-o premieră, *Follow that Summer* (concept – Mihaela Dancs și Rui Catalao).

Spectacolul Vavei Ștefănescu, deja cunoscut publicului din România, a avut loc la Librăria Cărturești, un spațiu extrem de generos pentru ideea de bază a spectacolului: claustrarea a trei oameni, două femei și un bărbat, într-o cabină telefonică, în care, timp de o oră, absența spațiului le dilată sau după caz, le comprimă universurile, generând situații-limită prin care ajunge la lumină însăși condiția noastră.

Spectacolul lui Eduard Gabia jonglează cu problema identității, a limitei, corelată cu imposibilitatea, de fapt, de a detecta limitarea celuilalt, în condiția asumării unicității absolute a individului. Se creează trasee și spații în care absurdul intră într-o relație naturală cu sensul.

Spectacolul Mihaelei Dancs și a lui Rui Catalao este o aprofundare a unui proiect prezentat ca *work in progress* la Mogoșoaia, în vara acestui an, în cadrul rezidențelor coregrafice integrate programului european *Jardin d'Europe* și tratează problema memoriei, a identității individului în raport cu accesul la sine și la ceilalți.

Din festival nu au lipsit discuțiile cu artiștii și *workshopurile* care au accentuat necesitatea existenței unei palete de discursuri artistice în care principalul rol îl au diversitatea și coexistența unor modalități distincte, dar concomitent valide, de a aborda *performance*-ul și dansul în contextul artistic internațional contemporan.